

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศนั้น การพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่รองรับการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ เนื่องจากเป็นการพัฒนาในปัจจุบันขั้นพื้นฐานของชีวิต ซึ่งเป็นรากฐานของครอบครัวอันเป็นหน่วยทางสังคมขนาดเล็กที่สุด ที่จะรวมกันเป็นหน่วยทางสังคมขนาดใหญ่ขึ้นเป็นชุมชนและต่อไปจนถึงขนาดระดับประเทศ

การเคหะแห่งชาติเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่รัฐจัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยของชาติตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมา ผลการดำเนินงานของการเคหะแห่งชาติในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ช่วยเหลือให้ผู้มีรายได้น้อย รายได้ปานกลาง และพนักงานข้าราชการของรัฐที่มีอยู่อาศัย จำนวนกว่า 139,637 ครอบครัว และปรับปรุงชุมชนแออัดกว่า 100,288 ครอบครัว (24 ปี การเคหะแห่งชาติ : 5) ซึ่งรัฐบาลในอดีตได้ช่วยเหลือการเคหะแห่งชาติเป็นระยะ ๆ ตามสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศ ทั้งด้านเงินลงทุน ที่ดิน และขั้นตอนการบริหารงาน

ในปัจจุบัน บทบาทของการเคหะแห่งชาติในการพัฒนาที่อยู่อาศัย ยังคงมุ่งเน้นการสร้างชุมชนและพัฒนาชุมชนที่อยู่อาศัยให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี พัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะยังคงเน้นการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชนผู้มีรายได้น้อยและรายได้ปานกลาง ซึ่งภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ การพัฒนาและการบริหารงานเคหะชุมชนจำนวน 43 ชุมชน โดยมีหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ให้มีความสงบสุข คุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถอยู่อาศัยร่วมกันอย่างสันติสุขการเคหะแห่งชาติ ได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมไว้รวม 10 โครงการ 543 กิจกรรม ผลการดำเนินการแล้วเสร็จ 337 กิจกรรม ซึ่งได้แก่ โครงการพัฒนาชีวิตด้านสุขอนามัย โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการป้องกันอุบัติเหตุ โครงการพัฒนาชีวิตด้านกีฬาส่งเสริมการออกกำลังกายและจัดสถานที่ในการออกกำลังกาย การส่งเสริมการแข่งขันกีฬาในเคหะชุมชน กิจกรรม 5ส ในเคหะชุมชน โครงการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โครงการจัดระเบียบชุมชน โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ โครงการให้บริการประชาชน ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย โครงการส่งเสริมเยาวชนเพื่อการพัฒนาและโครงการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีโครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรประชาชนในเคหะชุมชนต่าง ๆ

โดยจัดการเลือกตั้งคณะกรรมการเคหะชุมชนครบทุกชุมชน รวมทั้งการจัดการอบรม ปฐมนิเทศ และการสัมมนา เพื่อเสริมบทบาททางสังคมให้คณะกรรมการชุมชนเป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างความแข็งแรง มั่นคงและมีศักยภาพที่จะช่วยกันพัฒนาชุมชนร่วมกับการเคหะแห่งชาติ ให้ชุมชนต่าง ๆ มีความสมบูรณ์แบบในวิถีชีวิตการอยู่อาศัยที่เป็นตัวอย่างที่ดี

ภาระหน้าที่ดังกล่าว เป็นภาระหน้าที่ที่มีของเขตกว้างขวางครอบคลุมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เกี่ยวข้องกับประชาชนนับแสนครอบครัว สภาพเช่นนี้ทำให้การเคหะแห่งชาติต้องเผชิญกับปัญหาที่รุนแรงทั้งในปัจจุบันและอนาคต (การศึกษาการบริหารงานเคหะชุมชนในอนาคต 2538)

ปัญหาในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 2 ปัญหา ซึ่งได้แก่ปัญหาภายในและภายนอกดังนี้

ปัญหาภายใน (Internal Problems) มีอยู่ด้วยกันหลายประการ ตัวอย่าง เช่น

- (ก) ปัญหาในด้านงบประมาณ ซึ่งการดูแลเคหะชุมชนต้องใช้งบประมาณถึง 40 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณทั้งหมดของการเคหะแห่งชาติ
- (ข) ปัญหาในด้านบุคลากรซึ่งการดูแลเคหะชุมชนมากกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ของบุคลากรทั้งหมดในการเคหะฯ ดังนั้นจึงไม่แปลกเลยว่า งบประมาณหมวดเงินเดือน จึงต้องใช้จ่ายกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ และมีแนวโน้มที่สูงขึ้นทุกปี
- (ค) ปัญหาการบริหารงานของสำนักงานเคหะชุมชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคซึ่งประสบกับปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารงาน เช่น บางสำนักงานฯ มีจำนวนคนไม่เพียงพอ แต่บางสำนักงานมีคนมากเกินไป
- (ง) ปัญหาในการซ่อมบำรุง ซึ่งกำลังประสบกับปัญหาทั้งในเรื่องจำนวนบุคลากรที่มีมาก การใช้งบประมาณที่สูง รวมทั้งความล่าช้าในการใช้บริการ
- (จ) ปัญหาการบริหารด้านอื่น ๆ เช่น กรรมวิธีและขั้นตอนในการทำงานที่มีผลทำให้การทำงานเกิดความล่าช้า กฎระเบียบข้อบังคับไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังอาจมีปัญหาคืออื่น ๆ อีกมากมายที่จะต้องปรึกษาเพิ่มเติม เช่น การรวมศูนย์การตัดสินใจ การประสานงาน การควบคุม ความไม่ชัดเจนในหน้าที่ความรับผิดชอบ การอำนวยความสะดวก การรายงาน รวมทั้งการวางแผนการปฏิบัติการ เป็นต้น

ปัญหาภายนอก (External Problem) ซึ่งหมายถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารหลังการขาย ซึ่งสามารถแยกปัญหาออกเป็น 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่

(ก) ปัญหาด้านบริการ ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับขยะ ท่อตัน ไฟฟ้าดับ รวมทั้งการซ่อมบำรุง เป็นต้น

(ข) ปัญหาด้านสังคม ได้แก่ ความไม่เป็นระเบียบของชุมชน คุณภาพของคนที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมไม่ดี การร้องเรียนและความไม่พึงพอใจของประชาชน เป็นต้น

(ค) ปัญหาของหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีอยู่หลายปัญหา เช่นปัญหาในด้านการประสานงาน ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานท้องถิ่นที่เมื่อรับโอนงานด้านบริการสาธารณะไปแล้วกลับทำไม่ได้ หรือมีการจัดการอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ปัญหาในอนาคต จากการที่การเคหะแห่งชาติกำลังเผชิญปัญหาทางด้านจำนวนบุคลากรและงบประมาณที่สูงขึ้นทุกปีดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สภาพเช่นนี้ทำให้การเคหะแห่งชาติกลายเป็นองค์กรที่มีลักษณะขนาดใหญ่มากในอนาคต และสุดท้ายก็จะไม่แตกต่างไปจากองค์กรแบบระบบราชการ (Bureaucracy) ซึ่งเป็นระบบองค์กรที่ใหญ่ เทอะทะ อืดอาด ยืดเยื้อ ไร้ซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือไม่สามารถรองรับและตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาก็กำลังเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันรวมทั้งปัญหาในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการบริหารอาคารเช่าแบบหอพัก หรือรูปแบบการบริหารด้านอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาอีกมากมาย ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นเพียงตัวอย่างที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบันนี้เท่านั้น ซึ่งความเป็นจริงปัญหาอาจมีมากกว่านี้ก็ได้

การเคหะแห่งชาติก็ไม่ได้นิ่งนอนใจในปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเมื่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลได้นำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเข้ามาใช้ กำหนดให้รัฐวิสาหกิจทุกแห่งสามารถดำเนินการเลี้ยงตนเอง การเคหะแห่งชาติได้ศึกษาปัญหานี้อย่างจริงจัง เพราะหมายถึงความอยู่รอดขององค์กรด้วย และได้กำหนดแผนการปลดภาระการดูแลชุมชน (ปรีชา อุทะ โชค) ซึ่งดำเนินการผ่านสำนักงานเคหะชุมชน หน่วยตัวแทนของการเคหะแห่งชาติในแต่ละชุมชน ภายใน 5 ปี เนื่องจากได้เล็งเห็นว่าไม่ใช่ภารกิจหลักของการเคหะแห่งชาติ แต่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่น โดยการเคหะแห่งชาติ จะมองงบประมาณในองค์กรคณะกรรมการเคหะชุมชนเข้ามารับภาระในการดูแลพัฒนาชุมชน และประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นต่อไป

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา การจัดตั้งสำนักงานเคหะชุมชนขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานที่คอยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่จะนำในการพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามน่าอยู่อาศัย แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งก็ตาม แต่การดำเนินงานต่าง ๆ ยังไม่ประสบความสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และเหมาะสมกับความต้องการของชุมชน ดังคำกล่าวที่ว่า "ไม่มีใครรู้เรื่องบ้านของท่านเท่ากับตัวท่านเองและไม่มีใครรักบ้านท่านเท่า

กับตัวท่านเอง" ดังนั้นการพัฒนาชุมชนและการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้อยู่อาศัย จึงขึ้นอยู่กับตัวผู้อยู่อาศัยเองเป็นประการสำคัญ โดยที่คณะกรรมการเคหะชุมชนคือ ประชาชนคนหนึ่งที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ย่อมสามารถเข้าใจปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริงของชุมชนได้อย่างแท้จริงการดำเนินการต่าง ๆ จึงน่าจะประสบความสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งกว่าเจ้าหน้าที่ของการเคหะแห่งชาติที่ถูกส่งเข้ามาในชุมชน

อย่างไรก็ตาม การเคหะแห่งชาติ ย่อมไม่สามารถที่จะทอดทิ้งเคหะชุมชนต่าง ๆ ให้เป็นภาระแก่คณะกรรมการเคหะชุมชนไปเลย เพราะในฐานะหน่วยงานของรัฐบาล จะต้องมิบทบาทในการพัฒนาด้วย ซึ่งการเคหะแห่งชาติ ก็ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ในวิสัยทัศน์ไว้ว่า จะเป็นผู้นำทางวิชาการที่อยู่อาศัย นั่นคือบทบาทการพัฒนาในอนาคตของการเคหะแห่งชาติ จะเป็นการถ่ายทอดความรู้ ข่าวสารในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้แก่กรรมการเคหะชุมชน ซึ่งเรียกได้ตามหลักวิชานิติศาสตร์ว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย

ปัจจุบันเป็นยุคทองของการสื่อสาร การปฏิบัติการสื่อสารมวลชนได้เกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งรวมทั้งการสื่อสารมวลชนในประเทศไทยด้วย จะเห็นได้จากการขยายตัวของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ มีสถานีวิทยุเป็นจำนวนมาก ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ สถานีวิทยุโทรทัศน์ปัจจุบันมีสถานีวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเผยแพร่สัญญาณแก่ประชาชนทั่วไป 6 สถานี โดยตั้งสถานีแม่ข่ายอยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีสถานีเครือข่ายถ่ายทอดสัญญาณตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ

สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ มีหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หนังสือนิตยสารทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคหลายร้อยฉบับ ที่สามารถแพร่กระจายไปสู่ประชาชนทั้งในเขตเมือง และชนบทอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังมีสื่อเฉพาะกิจ สื่อบุคคล หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของหน่วยงานราชการและธุรกิจจำนวนมากที่เข้าไปสู่ชุมชน

บรรดาสื่อต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพาหนะนำข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ ไปเผยแพร่แก่ประชาชนเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ อย่างมากมาย เช่นเพื่อการประชาสัมพันธ์ เพื่อการขายสินค้าและเพื่อการจูงใจทางการเมือง เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีข่าวสารเพิ่มขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็ว

จากความก้าวหน้าของวงการสื่อสารสมัยใหม่ ประกอบกับโครงสร้างทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาวิธีการเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดในสังคม และการแสวงหาข่าวสารเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้คนเรารู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม(เสมอสุข อุไรสวัสดิ์ : 2529)

แนวคิดนี้แม็คคอมบ์และเบกเกอร์ (Mccomb & Becker) ได้อ้างผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ใช้ให้เห็นว่าการอ่านหนังสือพิมพ์ หรือรับฟังชมรายการวิทยุ และ โทรทัศน์ของแต่ละบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับเหตุผล 6 ประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตการณ์รอบตัว เพื่อที่จะได้รู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้น เพื่อให้ทันเหตุการณ์ทันสมัย และเรียนรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญควรรู้
2. เพื่อใช้ข่าวสารที่ได้มานั้นเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจแต่ละวัน
3. เพื่อให้ได้ข่าวสารที่จะใช้เป็นประโยชน์ในการถกเถียงปัญหาประจำวันกับบุคคลอื่น
4. เพื่อสร้างความรู้สึกว่าได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นด้วย
5. เพื่อใช้ข่าวสารที่ได้จากสื่อมวลชนช่วยเสริมความคิดเห็นที่มีอยู่เดิมให้มีมากยิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปแล้ว
6. เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อความบันเทิง

ด้วยเหตุผลทั้ง 6 ประการ และจากการที่มีปริมาณข่าวสารเพิ่มขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็ว ทำให้เกิดเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยข่าวสาร (High information Society) หรือการมีข่าวสารมากเกินไป ดังนั้นบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมเช่นนี้จะต้องหาทางจัดระเบียบวิเคราะห์ หรือควบคุมข่าวสารจำนวนมากที่อยู่รอบตัวตามสนใจ และความต้องการของตนเองและข่าวสารดังกล่าวเหล่านั้นน่าจะเป็นข่าวสารที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของการสื่อสาร และพยายามนำเอาขบวนการสื่อสารมาใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ หรือที่เรียกกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบันนี้ว่า "การสื่อสารเพื่อพัฒนา" (Development Communiton)

" ซี.วี. ราชาสุนทARAM C.V. Rajasundaram (FEB,1981:18) ซึ่งเป็นผู้เรียบเรียงหนังสือคู่มือการสื่อสารพัฒนาการ ได้กล่าวถึงการสื่อสารเพื่อพัฒนาไว้ว่า ในบางประเทศได้นำการสื่อสารเพื่อพัฒนา (Development Communitons) ไปปนกับคำการเผยแพร่ (Publicity) สำหรับโครงการของรัฐบาล รัฐบาลในฐานะหัวหน้าวางแผนและผู้บริหาร โครงการพัฒนาของประเทศ ควรจะมีสิทธิอย่างเต็มที่ ที่จะแจ้งให้ประชาชนของตนทราบว่า จะทำให้แก่ประชาชนของตน แต่การสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่มีความหมายไกลกว่า เช่น จะต้องอธิบายให้ประชาชนเข้าใจว่าทำไมจึงจำเป็นต้องดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ อะไรคือโครงการทั้งหมดของการพัฒนา แต่ละคนจะได้รับประโยชน์อย่างไร แต่ละคนจะช่วยโครงการเหล่านี้ได้อย่างไร และอะไรบ้างที่สำเร็จก้าวหน้าไปแล้ว "

ในแนวความคิดเดียวกัน สมชาย กรุสวนสมบัติ(2530): 18 – 28) ได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญที่สุดของการสื่อสารที่มีต่อการพัฒนาประเทศ " ก็คือ การเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการนำนโยบายการพัฒนาตลอดจนรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐบาลไปสู่ประชาชน

ทำให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตของคนกำลังจะเดินไปในทางใด และประชาชนทั่วไปจะสามารถเข้าร่วมในขบวนการพัฒนาในลักษณะใดได้บ้าง "

เมื่อพิจารณาแผนนโยบายการพัฒนาประเทศแล้ว จะพบในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) ได้มีการทุ่มเทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม และมีส่วนร่วมในขบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนด้วยการพึ่งตนเองให้มากที่สุด และเสริมด้วยการช่วยเหลือจากภายนอกเท่าที่จำเป็น(วันรักษ์ มิ่งมณีนาถิม) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530 - 2534) การสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย โดยการกำหนดแผนประชาสัมพันธเพื่อการพัฒนาประเทศเข้าไว้(กรมประชาสัมพันธ์) ทำให้การสื่อสารของประเทศมีทิศทางที่จะก้าวไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตามปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่จะสนองความต้องการขั้นต่ำเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน (Minimum Information Need) เช่น การซื้อขายสินค้าประจำวัน การเตือนเรื่องสภาวะดินฟ้าอากาศ การเตือนเรื่องรักษาสุขภาพประจำวันตามฤดูกาล การให้ข้อมูลและความรู้เบื้องต้นในด้านเกษตรกรรม การชี้แนะการหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนชี้ช่องทางให้ได้มาซึ่งการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันทั่วไปเหล่านี้ กระจัดกระจายอยู่ต่างที่ต่าง ๆ แม้กระทั่งผู้นำหรือกรรมการชุมชน ก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้เท่าใดนัก บางครั้งก็เป็นการยากลำบากที่จะให้ชาวบ้านไปถามหรือแสวงหาความรู้จากผู้รู้ในชุมชนนั้น ๆ ทุกเรื่อง โดยเฉพาะคณะกรรมการชุมชนที่จะศึกษานี้ได้ให้ความสนใจต่อข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างไร เป็นประเด็นปัญหาของผู้รับสาร ซึ่งการเคหะแห่งชาติในฐานะผู้ส่งสารและส่งสัญญาณให้คณะกรรมการเคหะชุมชนดำเนินการบริหารชุมชนแทนนั้น จะต้องทราบพฤติกรรมแสวงหาข่าวสารและการนำไปใช้ประโยชน์ของกรรมการเคหะชุมชน

ดังนั้นงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งศึกษาประชาชนที่เข้าร่วมเป็นกรรมการเคหะชุมชน ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาในระดับล่างสุดที่ได้เป็นผู้เข้ามามีบทบาทเป็นผู้บริหารชุมชนแทนที่สำนักงานเคหะชุมชนว่า ในฐานะผู้รับสารมีพฤติกรรมในการแสวงหาข่าวสารและการนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร มีโอกาสเรียนรู้การบริหารและพัฒนาชุมชนได้หรือไม่ เมื่อการเคหะแห่งชาติเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ดำเนินการบริหารและพัฒนาชุมชนเองโดยผ่านสำนักงานเคหะชุมชนมาเป็นผู้ส่งสารความรู้การบริหาร และพัฒนาเคหะชุมชนให้แก่กรรมการเคหะชุมชน ในรูปแบบของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

การเคหะแห่งชาติได้พยายามศึกษาเรื่องการมอบหมายให้คณะกรรมการเคหะชุมชนทำหน้าที่แทนสำนักงานเคหะชุมชนอย่างจริงจังเพราะหมายถึงความอยู่รอดขององค์กรด้วย และได้กำหนดแผนการมอบภาระการดูแลชุมชน(ปรีชา อุทะ โชค) ภายใน 5 ปี หลังจากการเข้าอยู่อาศัย โดยการเคหะแห่งชาติ ได้เตรียมแผนงานต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าและเตรียมองค์กรกรรมการเคหะชุมชนมาตามลำดับ เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการเคหะชุมชน การจัดการอบรมสัมมนาบทบาทหน้าที่ แต่ในการศึกษาที่ผ่านมายังคงอยู่ในขอบเขตของงานการประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนยังขาดการศึกษาในแง่ของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง

ความสำคัญของการศึกษาวิจัยการแสวงหาข่าวสารและการนำไปใช้ประโยชน์ของกรรมการเคหะชุมชนนี้ จะเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ตัวสาร การประดิษฐ์สื่อ และผู้ส่งสารเพื่อการจัดวางระบบการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเคหะชุมชน ของการเคหะแห่งชาติต่อไป ซึ่งเมื่อสามารถจัดวางระบบการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเคหะชุมชนได้แล้ว การเคหะแห่งชาติ จะสามารถลดการทำงานเคหะชุมชน จากปกติ 20 ปีลดเหลือ 5 ปี และลดอัตราเจ้าหน้าที่ด้านชุมชนลงได้ 3 ใน 4 หรือ 450 คน จาก 600 คน หรือเพิ่มจำนวนที่อยู่อาศัยได้อีก 3 เท่าตัว โดยไม่ต้องเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ข้อมูลในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเคหะชุมชน ยังจะเป็นแนวทางในการศึกษาการสื่อสารเพื่อพัฒนาการตลาด และการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กร ซึ่งเป็นส่วนประกอบของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย และเป็นพื้นฐานรองรับการพัฒนาประเทศในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโอกาสเปิดรับสื่อ พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสาร และความพึงพอใจในข่าวสารของกรรมการเคหะชุมชน
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โอกาสเปิดรับสื่อ และค่านิยมทันสมัย กับ พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสาร ของกรรมการเคหะชุมชน
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารกับความพึงพอใจในข่าวสาร
4. เพื่อหาอิทธิพลของตัวแปร อายุ การศึกษา รายได้ โอกาสเปิดรับสื่อ ค่านิยมทันสมัย และพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสาร ในการอธิบายหรือทำนายความพึงพอใจในข่าวสาร

สมมติฐานการวิจัย

1. อายุ การศึกษา รายได้ โอกาสเปิดรับสื่อ และค่านิยมทันสมัย มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารของกรรมการเคหะชุมชน
2. พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในข่าวสาร
3. อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โอกาสเปิดรับสื่อ ค่านิยมทันสมัย และ พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสาร สามารถอธิบายความพึงพอใจในข่าวสาร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษากฎการแสวงหาข่าวสาร และความพึงพอใจในข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาจากกรรมการเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่ได้ศึกษาไปถึงเคหะชุมชนแออัดทั่วประเทศของการเคหะแห่งชาติ รวมทั้งศึกษาเฉพาะตัวแปรปัจจัยบุคคลที่เกี่ยวกับอายุ การศึกษา รายได้ โอกาสการเปิดรับสื่อ และค่านิยมทันสมัย ซึ่งคาดว่าจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลและมีความสามารถในการอธิบายหรือทำนายความพึงพอใจในข่าวสารของกรรมการเคหะชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจากการเคหะแห่งชาติมีโครงการเคหะชุมชนทั้งประเภทเช่าและเช่าซื้อ ในงานวิจัยนี้ถือว่า กรรมการชุมชนทั้งโครงการเคหะชุมชนประเภทเช่าและเช่าซื้อไม่มีความแตกต่างกัน และจะใช้คำว่า "กรรมการเคหะชุมชน" แทนกลุ่มกรรมการทั้งสองประเภทดังกล่าว

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ข่าวสาร	หมายถึง	บรรดาข้อมูลทั้งหลายที่ได้รับการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ เกี่ยวกับ ความรู้ ข่าว ความบันเทิง โฆษณา การดูแลเคหะชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต
พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสาร	หมายถึง	ลักษณะของการเลือกข่าวสาร ซึ่งศึกษาจากความสนใจในเนื้อหาข่าวสาร การเลือกใช้สื่อ

		แสวงหาข่าวสาร และจุดมุ่งหมายของการเปิดรับข่าวสาร
ความสนใจต่อเนื้อหาข่าวสาร	หมายถึง	การที่กรรมการเคหะชุมชนเลือกเปิดรับข่าวสารประเภทความรู้ ข่าว ความบันเทิง และโฆษณา บริการสินค้าตามที่ตนเองมีความสนใจ
การเลือกใช้สื่อแสวงหาข่าวสาร	หมายถึง	การที่กรรมการเคหะชุมชนเลือกเปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ ซึ่งให้ข่าวสารตรงตามความสนใจและความต้องการ
จุดมุ่งหมายของการเปิดรับสาร	หมายถึง	การที่กรรมการเคหะชุมชน เลือกเปิดรับสื่อเพื่อแสวงหาข่าวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ เช่น เพื่อต้องการทราบเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ รอบตัว ต้องการความรู้เพื่อความบันเทิงหรือเพื่อต้องการทราบโฆษณา
ระดับการศึกษา	หมายถึง	การแบ่งการศึกษาออกเป็นระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา
รายได้	หมายถึง	รายได้หลักของครอบครัว เฉลี่ยต่อเดือน
โอกาสการเปิดรับสื่อ	หมายถึง	ความสามารถของกรรมการชุมชน ในการเลือกเปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ โดยพิจารณาถึงทรัพยากรทางสื่อทุกประเภทที่กรรมการชุมชนสามารถแสวงหามาครอบครอง หรือสามารถติดต่อกลับแหล่งสื่อเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง รวมทั้งการไปเปิดรับสื่อซึ่งเป็นของผู้อื่นด้วย

ค่านิยมทันสมัย	หมายถึง	การที่กรรมการชุมชนมีความคิดเห็นในด้านเกี่ยวกับลักษณะทันสมัย 9 ประการตามที่ อินเคิลลิสและสมิธ (Inkeles & Smith) ได้นำเสนอไว้
ข่าวสารเพื่อพัฒนา	หมายถึง	ข่าวสารที่เป็นแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทย ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน 8 ประการ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาสภาพสังคมและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาด้านโภชนาการ การพัฒนาสภาวะแวดล้อมการพัฒนาจิตใจ เป็นต้น
ความพึงพอใจในข่าวสาร	หมายถึง	การที่กรรมการชุมชนมีความพึงพอใจในข่าวสารการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการดูแลชุมชนที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาข่าวสาร ทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้รับสารว่า มีความสนใจในการเลือกรับสารและสื่ออะไรที่ตรงกับความต้องการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักพัฒนาและนักสื่อสารเกี่ยวกับการนำเอาข้อมูลไปใช้ในแนวทางสำหรับ วางแผนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเคหะชุมชนได้ถูกต้อง ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้รับสาร โดยเฉพาะคณะกรรมการเคหะชุมชนต่อไป

2. ทำให้เพิ่มพูนความรู้ทางด้านพฤติกรรมกรรมการแสวงหาข่าวสาร และการได้รับความพึงพอใจของผู้รับสาร ในที่นี้ คือ คณะกรรมการเคหะชุมชน ซึ่งยังมีผู้สนใจทำการศึกษาบ่อย ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาที่เน้นถึงอิทธิพลของสื่อที่มีต่อผู้รับสาร และมุ่งในกลุ่มเป้าหมายทั่วไปซึ่งไม่ใช่องค์กรประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชน